РИТЪМЪТ НА ОБЩНОСТТА

Практически наръчник за учители за използване на дръм съркъл
и ритъм активности в училище

Проект "Ритъмът на общността" се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община - Програма „Европа“ 2026 от сдружение "Професионален форум за образованието" в партньорство със ОКИ „Средец”, 86 ОУ „Св. Климент Охридски“ и 75 ОУ „Тодор Каблешков“

В училището хората прекарват много време заедно. Учениците учат в една и съща стая, работят по общи задачи, играят, спорят, създават приятелства, изправят се пред трудности и постепенно изграждат усещането си за принадлежност към класа и училището. Качеството на тези отношения има значение не само за това как се чувстват в училище, но и за начина, по който учат и участват в училищния живот. Понякога обаче за разговори, за съвместни преживявания и за изграждане на доверие просто не остава достатъчно време. Затова училището има нужда от инструменти, които да спомагат за създаването на общност не само чрез разговор, а чрез преживяване.

Дръм съркълът е един от тях.

Когато хората седнат в кръг и започнат да създават ритъм заедно, се случва нещо естествено. Всеки има свой звук, но трябва да чуе и останалите. Всеки може да предложи нещо, но трябва да намери мястото си в общия ритъм. Понякога е необходимо да водиш, понякога – да следваш, а понякога – просто да замълчиш и да слушаш.

Най-важното, което бихме искали да остане след прочита на този наръчник, е:

Не е необходимо да свирим еднакво, за да бъдем заедно.
Необходимо е да се чуем.
А когато се чуем, можем да открием своя общ ритъм.

Екип на сдружение „Професионален форум за образованието”:
Юрий Анджекарски
Кирил Кирилов
Светлана Нанчева

Ноември 2026 г.

Scan Me

МОЯТ РИТЪМ. НАШИЯТ РИТЪМ.

Малък наръчник за голямото звучене заедно

Имаш ли свой ритъм? Разбира се!

Понякога бързаш, понякога забавяш крачка. Понякога ти се танцува, друг път предпочиташ тишината. Има дни, в които си пълен с енергия, и дни, в които ти се иска просто да поседиш и да послушаш.

Всеки човек има свой ритъм. И това е чудесно!

А какво става, когато много различни ритми се срещнат на едно място? Могат да се получат шум, объркване и пълна бъркотия. Но могат да се получат и нещо много по-интересно – общо звучене, което никой не би могъл да създаде сам.

Точно за това е дръм съркълът.

КАКВО Е ДРЪМ СЪРКЪЛ?

Представи си кръг от хора. Всеки има барабан или друг музикален инструмент. Няма сцена, няма публика, няма солисти и зрители. Всички са участници.

Някой започва с прост ритъм. Друг го повтаря. Трети добавя нещо свое. Четвърти решава да промени ритъма. Постепенно различните звуци започват да се срещат, да си отговарят и да се допълват.

Така се ражда общата музика.

Това е дръм съркъл – групово музикално преживяване, в което всеки може да участва, независимо дали някога е свирил на инструмент, или за първи път държи барабан в ръцете си.

Тук няма грешни ноти и няма нужда да бъдеш музикант.

Но има няколко важни неща: да слушаш, да опитваш, да даваш пространство на другите и да откриеш как твоят ритъм може да се срещне с техния.

И още нещо: не е необходимо всички да свирим еднакво, за да създадем нещо заедно.

ВСЕКИ ИМА СВОЙ РИТЪМ

Опитай нещо съвсем просто.

Потупай с пръсти по масата. Или плесни с ръце. Измисли кратък ритъм – такъв, какъвто ти харесва.

Готово? А сега опитай да го повториш точно по същия начин.

Това е твоят ритъм. Той може да бъде бърз или бавен, равномерен или накъсан, тих или силен. Може да прилича на марш, на танц, на дъжд по прозореца или на нещо, което никога досега не си чувал.

Няма правилен и грешен ритъм. Няма нужда да приличаш на някого. Важното е да откриеш своя начин да звучиш.

А знаеш ли какво става, когато няколко различни ритъма се срещнат?Понякога се получава истинска бъркотия. Друг път – нещо изненадващо хубаво. А понякога се ражда музика, която никой не е планирал предварително.

ПРОБВАЙ!

Съберете се в малка група. Всеки измисля свой кратък ритъм и го представя на останалите. Не е необходимо да е сложен – достатъчни са няколко потупвания или пляскания.

След това опитайте да ги изпълните едновременно. Какво се получава? Чувате ли отделните ритми? Можете ли да откриете начин те да звучат заедно?

А ТИ КАК МИСЛИШ?

- По-лесно ли е да измислиш собствен ритъм, или да повториш чужд?
- Какво е усещането, когато някой добави свой ритъм към твоя?
- Трябва ли всички да правим едно и също, за да създадем нещо общо?

ДА СЛУШАШ Е СЪЩО ТОЛКОВА ВАЖНО, КОЛКОТО ДА СВИРИШ

Представи си, че всички в кръга свирят едновременно и никой не слуша останалите.

Какво ще чуеш? Вероятно много звуци, но не и обща музика.

В дръм съркъла слушането е част от самото свирене. Докато изпълняваш своя ритъм, трябва да чуваш и какво правят другите. Може да забележиш интересен звук и да го повториш. Може да усетиш, че групата забавя темпото, и да се нагодиш към нея. Може просто да оставиш малко тишина, за да чуеш какво се случва.

Понякога най-доброто, което можеш да направиш, е да не добавяш нищо. Това не означава, че си извън играта. Означава, че даваш възможност на другите да бъдат чути.

ПРОБВАЙ!
ИГРА „ЧУЙ МЕ И МИ ОТГОВОРИ“

Работете по двойки.

1. Първият участник измисля кратък ритъм и го изпълнява.
2. Вторият го изслушва и се опитва да го повтори.
3. След това вторият измисля свой ритъм, а първият му отговаря.
4. Продължете така, сякаш водите разговор – само че вместо с думи, говорите с ритъм.

Опитайте да не бързате. Дайте си време да чуете другия.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО

Направете същото упражнение в група от четирима или петима. Може ли всеки да бъде чут? Как ще разберете кога е ред на следващия?

А ТИ КАК МИСЛИШ?

Кога в ежедневието ти се случва да слушаш някого, без да бързаш да отговориш? А случвало ли ти се е да имаш чувството, че никой не те чува?

КАК ДА СЪЗДАДЕМ ОБЩ РИТЪМ?

Вече знаеш, че всеки може да измисли свой ритъм и че е важно да чува останалите. Но как различните ритми се превръщат в общо звучене? Няма тайна рецепта. Но има няколко неща, които помагат:

- **Започнете просто.** Не е нужно всички да свирят сложни ритми. Понякога едно равномерно тун-тун-тун е напълно достатъчно.
- **Чуйте какво се случва.** Не се опитвайте непрекъснато да надвиквате останалите.
- **Оставяйте място.** Не е необходимо да запълвате всяка пауза със звук.
- **Опитвайте заедно.** Ако нещо не се получава от първия път, променете го и опитайте отново.
- **Давайте възможност на всеки.** Общият ритъм не принадлежи само на най-силния или най-опитния участник.

В дръм съркъла фасилитаторът – човекът, който води заниманието – може да използва жестове, за да помага на групата. Ето няколко от тях:

НЯКОЛКО ЖЕСТА НА ВОДЕЩИЯ

- Вдигната ръка – внимание, подготвяме се за нещо ново.
- Движение с ръка нагоре – постепенно увеличаваме силата на звука.

- Движение с ръка надолу – постепенно намаляваме силата.

- Кръгово движение – продължаваме да свирим.

- Отворена длан към групата – започваме или продължаваме заедно.

- „Хващащ” жест - спираме и настъпва тишина.

Жестовете може да изглеждат различно при различните водещи. Важно е участниците да знаят предварително какво означават.

ПРОБВАЙ!

Изберете един човек, който да води групата с жестове. Нека първо всички свирят тихо, после постепенно да увеличат силата, отново да я намалят и накрая да спрат едновременно. След това сменете водещия.

ИЗМИСЛИ СВОЕ!

Ако можеше да измислиш още един жест за своята група, какво щеше да означава той? Нарисувай го и обясни на останалите как да го разбират.

РИТЪМ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Време е да опитате! Не ви трябват специални умения или музикални познания. Само желание да експериментирате и да чуете какво може да се случи, когато ритмите ви се срещнат. Можете да използвате барабани, малки перкусии, подръчни предмети или просто ръцете и краката си.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО 1: РИТЪМЪТ НА ИМЕТО

Как звучи твоето име?

Всеки участник казва името си и измисля ритъм, който да го представя. Може да използва сричките на името, да добави пляскане, потупване или друг звук. Останалите повтарят ритъма.

Малко по-трудно: След като всички представят имената си, опитайте да ги свържете в една обща ритмична поредица.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО 2: РИТМИЧЕН РАЗГОВОР

Можете ли да разговаряте, без да използвате думи?

Разделете се по двойки. Единият започва с кратък ритъм, а другият му отговаря със свой. Продължете разговора, като се редувате. Може да зададете въпрос, да отговорите, да се пошегувате или да изразите настроение – всичко чрез звуци.

Малко по-трудно: Опитайте да водите разговора, без да повтаряте точно ритъма на другия.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО 3: ПРЕДАЙ НАТАТЪК

Седнете в кръг. Един участник създава кратък ритъм и го предава на човека до себе си. Той го повтаря и го предава нататък.

Когато ритъмът стигне до последния участник, сравнете го с първоначалния. Променил ли се е? Какво се е случило по пътя?

Малко по-трудно: Вместо да повтаряте ритъма точно, всеки може да добави към него по един нов звук.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО 4: ЕДИН ПУЛС, МНОГО РИТМИ

Всички започват с равномерно потупване – например четири удара, които се повтарят.

След като групата намери общия пулс, всеки може да добави свой ритъм върху него. Някой може да пляска, друг да потупва по барабана, трети да използва шейкър.

Опитайте да запазите общия пулс, докато всеки добавя нещо свое.

Малко по-трудно: Нека един участник замълчи за няколко удара, а после отново се включи, без да наруши общия ритъм.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО 5: СИЛАТА НА ТИШИНАТА

Може ли тишината да бъде част от музиката?

Започнете да свирите заедно. По знак на водещия всички спират. Изчакайте няколко секунди и отново продължете.

Опитайте различни паузи – кратки, дълги, неочаквани.

Забелязвате ли как след тишината звукът се усеща по различен начин?

Малко по-трудно: Опитайте да направите пауза само с част от групата, докато останалите продължават.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО 6: КОЙ ВОДИ СЕГА?

Един участник започва с ритъм, а останалите го следват. След малко друг участник поема воденето, без да прекъсва общото звучене. Може ли групата да усети кога се сменя водещият?

Важно: всеки трябва да има възможност да опита, но никой не е длъжен да застава в центъра.

Малко по-трудно: Опитайте да сменяте водещия без предварителен знак – само чрез промяна в ритъма.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО 7: РИТЪМЪТ ИМА НАСТРОЕНИЕ

Как звучи радостта? А изненадата? А спокойствието? Изберете настроение и опитайте да го изразите с ритъм. Можете да променяте скоростта, силата, повторението и паузите. След това останалите отгатват какво настроение сте искали да покажете.

Малко по-трудно: Създайте ритъм, който започва спокойно, постепенно става напрегнат и накрая завършва весело.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО 8: РИТЪМЪТ СЕ ДВИЖИ

Измислете кратък ритъм и го съчетайте с движение – стъпка, завъртане, пляскане, потупване по коленете. След това опитайте всички заедно да изпълните ритъма и движението.

Може да създадете последователност от няколко движения, която групата да запомни.

Малко по-трудно: Всеки добавя по едно движение, докато се получи обща ритмична хореография.

СЪЗДАЙТЕ СОБСТВЕНА РИТЪМ КОМПОЗИЦИЯ!

Време е да станете автори!

Представете си, че вашият клас е музикална група. Нямате нужда от ноти, от сцена или от професионални музиканти. Имате нужда от идеи, малко време за експерименти и желание да създадете нещо заедно.

ВАШАТА МИСИЯ

Създайте кратка ритъм композиция, която представя вашия клас или група.

СТЪПКА 1. ИЗБЕРЕТЕ ИДЕЯ

Какво искате да изразите с вашата композиция?

- Как звучи нашият клас?
- Как звучи приятелството?
- Как звучи един хубав учебен ден?
- Как звучи училището, когато всички се чуваме?
- Как звучи промяната?

Можете да изберете и своя тема.

СТЪПКА 2. СЪБЕРЕТЕ РИТМИТЕ

Всеки може да предложи кратък ритъм или звук. Изслушайте предложенията и изберете тези, които искате да използвате.

Не е необходимо всеки да измисля нещо сам. Може да работите по двойки или в малки групи.

СТЪПКА 3. ПОДРЕДЕТЕ КОМПОЗИЦИЯТА

Помислете как ще започне вашата музика, как ще се развива и как ще завърши.
Можете да използвате:

- общ пулс;
- различни ритми, които се наслагват;
- редуване на групи;
- солови моменти;
- паузи и тишина;
- промяна на силата и скоростта.

СТЪПКА 4. РЕПЕТИРАЙТЕ И ПРОМЕНЯЙТЕ

Изпълнете композицията няколко пъти. Какво звучи добре? Къде се разминавате? Има ли нужда от промяна?
Дайте възможност на всеки да предложи идея. Понякога най-доброто решение се появява след няколко опита.

СТЪПКА 5. ПРЕДСТАВЕТЕ ВАШИЯ РИТЪМ

Изпълнете композицията пред друга група, пред съученици или пред цялото училище. Можете да я запишете и да я споделите.
Не забравяйте да ѝ дадете име!

ПЛАН ЗА НАШАТА КОМПОЗИЦИЯ

Име на композицията: .....

Какво искаме да изразим? .....

Какви инструменти ще използваме? .....

Как ще започнем? .....

Как ще се развива ритъмът? .....

Как ще завършим? .....

Кой каква идея предложи? .....

Какво променихме, докато работихме заедно? .....

ШЕЙКЪР ОТ ПЛАСТМАСОВА БУТИЛКА

Необходими материали:

- малка чиста пластмасова бутилка с капачка;

- малко ориз, леща или сух боб;

- цветна хартия или стикери за украса.

Как да го направиш?

1. Постави малко ориз или леща в бутилката.

2. Затвори добре капачката.

3. Разклати и чуй как звучи.

4. Ако звукът е твърде тих или твърде силен, промени количеството.

5. Украси бутилката по свой вкус.

Готово!
Вече имаш шейкър.

КАСТАНЕТИ ОТ КАПАЧКИ

Необходими материали:

- две метални капачки от стъклени бутилки;
- парче здрав картон;
- лепило или силно тиксо;
- цветни моливи, флумастери или стикери за украса.

Как да ги направиш?

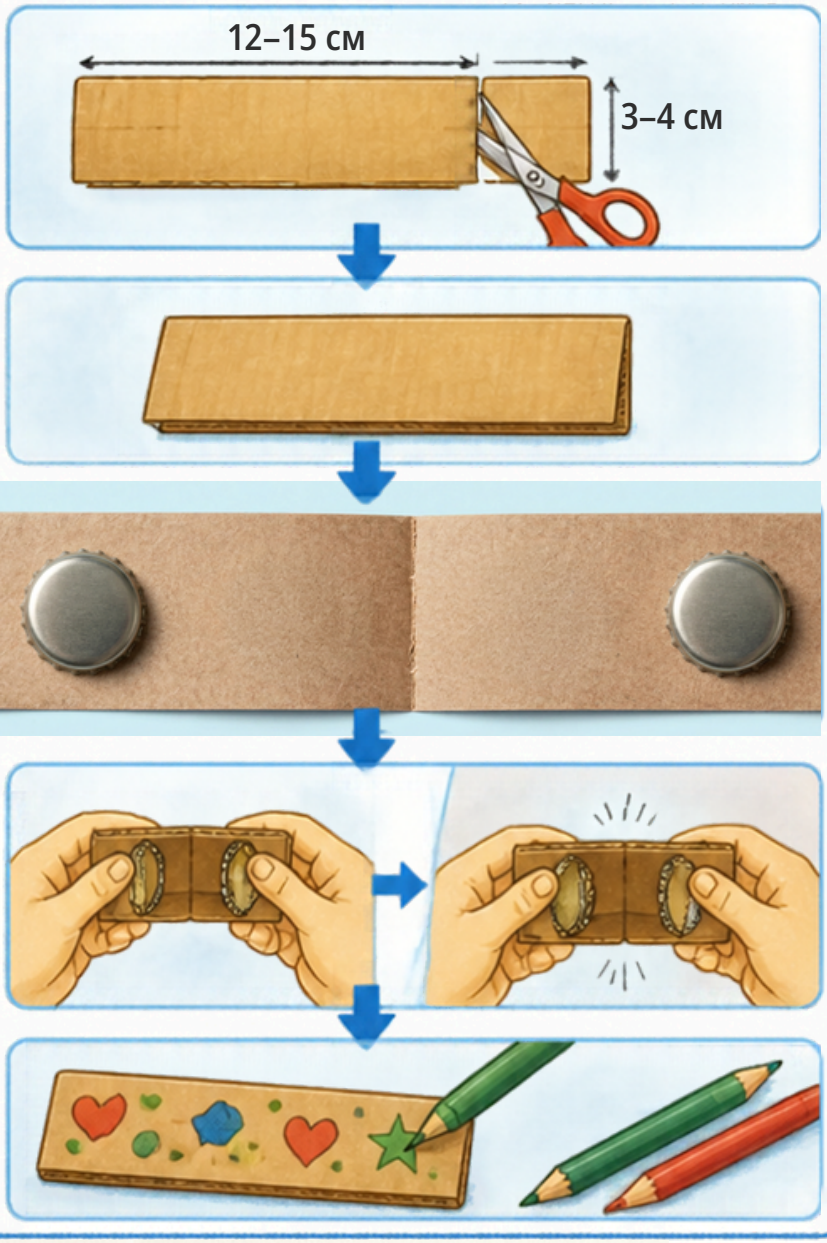

1. Изрежи лента от здрав картон с дължна около 12–15 см и ширина около 3–4 см.
2. Сгъни лентата на две, така че да се получи нещо като малка книжка.
3. Залепи по една капачка от вътрешната страна на двата края, така че релефните им повърхности да са една срещу друга.
4. Притисни двата края един към друг и ги отпусни. Капачките трябва да се срещат и да издават отчетлив звук.
5. Украси картонената основа.

